

Retkeilykohteen ylläpidon ja hoidon tarpeen arviointilomake

- Arvioitavan retkeilykohteen nimi, reitin pituus ja sijainti kartalla (karttaliite):
- Retkeilykohteen ylläpitäjä (t), maanomistaja (t) sekä yhteistyötahot:
- Retkeilykohteen vuosittainen käyttöaika ja arvio vuosittaisesta kävijämäärästä:
- Käyttäjryhmät, aktiviteetit ja reitin vaativuusluokka:
- Arvioinnissa käytetyt mittausvälineet ja/tai keinot:
- Arvioinnin ajankohta (pvm), tekijä (t) ja yhteystiedot:
- Arviointilomake toimitettu kohteen ylläpitäjälle (pvm):

Ykkösakseli

<u>Arviointikohde</u>	<u>Havainnot kunnosta ja hoidon tarpeesta:</u> <u>Hyvä (H), tyydyttävä (T), välttävä (V), ei kunnossa (EK)</u>	<u>Ehdotetut toimenpiteet, kustannusarvio, vastuutaho, aikataulu ja seuraava tarkastus</u>	<u>Tehdyt toimenpiteet, kustannukset, toteuttaja ja pvm</u>
Reittipohja			
Reitin leveys ja korkeus	<ul style="list-style-type: none">• Onko kohteen reittipohja riittävän leveä ja korkea sen käyttötarkoitukseen nähden?• Hyvin käveltävän ja pyöräiltävän polun leveys on noin 0,5 m, jolloin esteistä vapaan kulkutilan leveys tulisi olla 1,5 m ja esteistä vapaan korkeuden 3,0 m.	<ul style="list-style-type: none">• Pitäisikö reitin leveyttä tai korkeutta lisätä ja millä ratkaisuin?	
Kulutuspinnan kestävyys	<ul style="list-style-type: none">• Miten reittipohja kestää nykyistä käyttöä?	<ul style="list-style-type: none">• Onko kestävyyttä tarpeen parantaa ja millä ratkaisuin?	
Kulutuspinnan tasaisuus	<ul style="list-style-type: none">• Onko reittipohja riittävän tasainen sen käyttötarkoitukseen nähden?	<ul style="list-style-type: none">• Tulisiko reittipohjan tasaisuutta parantaa ja millä ratkaisuin?	
Kasvillisuus reitillä	<ul style="list-style-type: none">• Onko reitin ympäristön kasvillisuus levinnyt varsinaisen reittipohjan alueelle (ml. reitin vapaan kulkutilan alueelle?)	<ul style="list-style-type: none">• Tulisiko kasvillisuutta vähentää reitiltä?	
Roskaisuus	<ul style="list-style-type: none">• Onko reittipohja ja sen lähiympäristö pysynyt puhtaana roskista?	<ul style="list-style-type: none">• Tulisiko roskia siivota reitiltä?	
Liukkaus (Aurus ja hiekoitustarve)	<ul style="list-style-type: none">• Onko reitillä liukkaita kohtia talvikaudella?	<ul style="list-style-type: none">• Miten liukkautta tulisi torjua reitillä?	

Esteettömyys	<ul style="list-style-type: none"> • Onko reitillä mahdollista liikkua esteettömästi? • Puupolulla leveys määräytyy muun polun mukaan. Puupolku on kuitenkin vähintään 1200 mm leveä, ohituspaikoilla vähintään 1800 mm leveä sekä kääntöpaikoilla pyörähdysympyrän säteen on oltava 2500 mm. • Lisätietoa esteettömyydestä ja sen arviointikriteereistä: https://www.invalidiliitto.fi/esteettomyysulkoalue/luontoliikunta https://www.invalidiliitto.fi/luontoreittien-esteettomyyskartoitus 	<ul style="list-style-type: none"> • Miten esteetöntä liikkumista reitillä voitaisiin parantaa? 	
Reitin turvallisuus ja ohjeet onnettomuudet sattuesssa	<ul style="list-style-type: none"> • Onko reitillä liikkuminen turvallista? • Mitä onnettomuuksia ja vaaratilanteita reitin varrella on tapahtunut? 	<ul style="list-style-type: none"> • Miten reitillä liikkumisen turvallisuutta voisi parantaa? • Onko käyttäjille annettu ohjeet siitä, miten mahdollisessa onnettomuustilanteessa tulisi toimia? 	
Pelastuspisteet	<ul style="list-style-type: none"> • Onko reitillä pelastus- ja paikannusmerkkejä? • Onko reitillä riittävästi paikkatiedosta kertovia opasteita? <p>Suosittelaaan, että reitin ylläpitäjä laatisi yhdessä pelastuslaitoksen kanssa pelastuskartan reittipisteistä, joista pelastustehtäviä päästään suorittamaan.</p> <p>Sijaintitiedon määrittelyn lisäksi huomioitava muun muassa reitin ympärillä oleva yhdystie- ja autolla ajettavien polkuteiden (metsäautotiet) verkosto, koska tällä on merkitystä onnettomuuspaikan lähelle pääsemisen kannalta.</p> <p>Arvioinnin yhteydessä on myös syytä kartoittaa onko alueella kattava matkapuhelimen kuuluvuus puhelinyhteyksien osalta. Mikäli reitillä on katveita matkapuhelimen kuuluvuudessa tulee reitin ylläpitäjän tiedottaa niistä reitin käyttäjille.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Onko pelastus- ja paikannusmerkit on asennettu reitille? 	

Rakenteet ja palveluvarustus			
Opas- ja infotaulut	<ul style="list-style-type: none"> • Onko kohteessa riittävästi opas- ja infotauluja (reitin lähtö-, väli- ja päätepisteissä)? • Missä kunnossa nämä opas- ja infotaulut ovat? 		
Reittiviitoitus ja -opasteet	<ul style="list-style-type: none"> • Löytääkö reitin käyttäjä helposti reitin tullessaan kohteeseen? • Pysyykö käyttäjä turvallisesti reitillä siitä eksymättä? Reitin risteyskohdissa tulisi olla reittiviitat. Reitillä tulisi olla helposti edelliseltä reittimerkiltä havaittavat reittimerkit. • Viittojen ja merkkien kunto? 		
Huomio- ja varoitusmerkit sekä muut huomiorakenteet	<ul style="list-style-type: none"> • Onko kohteessa tarvittavat huomio- ja varoitusmerkit/muut huomiorakenteet kertomassa ja estämässä reitin varren vaaranpaikoista (esim. jyrkät laskut, kalliojyrkänteet jne.)? • Huomio- ja varoitusmerkkien/-rakenteiden kunto? 		
Opastus- ja viitoitus katu- ja tieverkolta kohteeseen	<ul style="list-style-type: none"> • Onko kohteeseen riittävät ja helposti havaittavat opasteet ja viitat sille tulevalta katu- ja tieverkolta? • Tienvarsioasteiden kunto? 		
Pitkospuut	<ul style="list-style-type: none"> • Onko kohteessa kosteita reittiosuuksia, jotka tarvitsisivat pitkospuuta? • Missä kunnossa pitkospuut ovat? 		
Lintutornit, tarkkailusuojat ja näkötornit	<ul style="list-style-type: none"> • Onko kohteessa maisemallisia kohtia/eläinten ja lintujen havaitsemiseen liittyviä kohtia, jotka tarvitsivat torneja/tarkkailusuoja? • Missä kunnossa nämä rakenteet ovat? 		
Aidat, portit ja veräjät	<ul style="list-style-type: none"> • Onko kohteen käyttöä tarvetta rajata (aidoilla, porteilla, veräjillä) sen eläimistön/kasviston/muun seikan takia? • Missä kunnossa nämä rakenteet ovat? 		
Penkit	<ul style="list-style-type: none"> • Tarvitaanko kohteeseen levähtämiseen/maiseman ihailemiseen ja luonnon tarkkailuun penkkejä? • Missä kunnossa nämä rakenteet ovat? 		
Luiskat ja portaat	<ul style="list-style-type: none"> • Onko kohteen reitin varrella kohtia, jotka tarvitsivat siellä liikkumisen helpottamiseksi luiskia tai portaita? • Missä kunnossa nämä rakenteet ovat? 		

Kaiteet ja reunaesteet	<ul style="list-style-type: none"> • Onko kohteen reitin varrella kohtia, jotka tarvitsivat siellä liikkumisen helpottamiseksi ja turvallisuuden parantamiseksi kaiteita ja reunaesteitä? • Missä kunnossa nämä rakenteet ovat? 		
Sillat	<ul style="list-style-type: none"> • Onko kohteen reitin varrella kohtia, joita ei voi turvallisesti ja helposti ylittää ilman siltarakenteita? • Missä kunnossa siltarakenteet ovat? 		
Yli- ja alikulut	<ul style="list-style-type: none"> • Tarvitaanko kohteen ja muun liikenteen risteyskohdissa yli- tai alikulkuja liikkumisen turvallisuuden parantamiseksi? • Missä kunnossa nämä rakenteet ovat? 		
Telttailualueet	<ul style="list-style-type: none"> • Onko kohteen reittiverkosto niin laaja, että siellä olisi hyvä olla myös yöpymiseen tarkoitettuja telttailualueita? • Missä kunnossa telttailualueet ovat? 		
Laavut, katokset, tuvat, kodat ja tulentekopaikat	<ul style="list-style-type: none"> • Tarvitaanko kohteessa levähdys-, tauko- ja yöpymispaikkoja ja niihin liittyviä rakenteita? • Missä kunnossa nämä paikat ja rakenteet ovat? 		
Polttopuuvarastot tai liiterit huolletuilla tulipaikoilla	<ul style="list-style-type: none"> • Vastaavatko polttopuuvarastot nykyistä ja tulevaa käyttöä? • Pysyvätkö polttopuut suojassa sateelta? • Missä kunnossa polttopuiden säilytykseen tarkoitettut rakenteet ovat? 		
Rakenteiden paloturvallisuus, alkusammutusvälineet ja ohjeet palon sattuessa	<ul style="list-style-type: none"> • Onko nykyisten tulipaikkojen rakenteet paloturvallisia käyttää? • Miten paloturvallisuutta voisi parantaa näillä paikoilla? • Mitä alkusammutusvälineitä tulipaikoilla on ja ovatko ne riittävät? • Miten käyttäjiä on ohjeistettu tulipaikoilla/muualla kohteessa mahdollisesta palotilanteesta ja siinä toimimisesta? • Missä kunnossa tulipaikkojen rakenteet/alkusammutusvälineet ovat? 		
Vesihuolto:	<ul style="list-style-type: none"> • Onko kohteessa tarvetta järjestää vesihuoltoa? 		

vedenottoaikat, lähteet ja kaivot	<ul style="list-style-type: none"> • Onko vedenottoaikkujen määrä riittävä nykyiseen/tulevaan käyttöön nähden? • Onko kohteen vedenottoaikkujen vedenlaatu tutkittu säännöllisesti? • Missä kunnossa vedenottoaikat ovat? 		
Rantautumis- ja veneenlaskupaikat, laituri	<ul style="list-style-type: none"> • Onko kohteeseen mahdollista saapua/pääseekö kohteeseen ainoastaan vesiteitse ja mitä paikkoja ja rakenteita tähän tarvittaisiin? • Missä kunnossa nämä paikat ja rakenteet ovat? 		
Uimarannat ja laiturit	<ul style="list-style-type: none"> • Onko kohteen reitin varrella paikkoja, jossa on mahdollista ja turvallista käydä uimassa? • Mitä rakenteita/toimenpiteitä uimapaikkojen osalta tarvittaisiin? • Missä kunnossa nämä paikat ja rakenteet ovat? 		
Valaistus	<ul style="list-style-type: none"> • Liikutaanko kohteessa myös talvikaudella? • Onko kohteessa tarpeen järjestää sen reitin varrelle valaistus tukemaan talvikauden turvallista liikkumista? • Missä kunnossa valaisinrakenteet ovat? 		
Esteettömät rakenteet	<ul style="list-style-type: none"> • Tarjotaanko kohteessa mahdollisuus myös esteettömään liikkumiseen sen koko reitillä/tietyllä reittiosuudella? • Mitä esteettömiä reittirakenteita/ratkaisuja kohteessa tarvitaan? • Missä kunnossa nämä rakenteet ovat? • Lisätietoa esteettömistä rakenteista ja ratkaisuista: https://www.invalidiliitto.fi/esteettomyysulkoalue/luontoliikunta https://www.invalidiliitto.fi/luontoreittien-esteettomyyskartoitus 		
Jätehuollon toteutus ja ohjaus: Jäteastiat Yleisökäymälät	<ul style="list-style-type: none"> • Onko kohteessa tarpeen toteuttaa jätehuoltoa, millä tavalla ja missä paikoilla? • Miten käyttäjiä on ohjeistettu kohteen jätehuollosta? • Ovatko jätehuollon rakenteet riittävät? 		

Kompostit Jätevedet	<ul style="list-style-type: none"> • Missä kunnossa nämä rakenteet ovat? 		
Rakenteiden turvallisuus ja ohjeet onnettomuuden sattuessa	<ul style="list-style-type: none"> • Ovatko kohteen kaikki rakenteet turvallisia käyttää? • Miten kohteen käyttäjiä on ohjeistettu toimimisesta mahdollisen onnettomuuden sattuessa? • Kuka vastaa kohteen ja sen rakenteiden turvallisuudesta? 		
Valvonta	<ul style="list-style-type: none"> • Valvotaanko kohteen, sen reitin ja rakenteiden käyttöä säännöllisesti? • Onko kohteessa erityisiä paikkoja, jossa valvontaa tulisi suorittaa? • Kuka valvonnan suorittaa? • Onko valvontaa tarpeen lisätä? 		
Reittiympäristö			
Maisemanhoito ja maiseman vaihtelevuus	<ul style="list-style-type: none"> • Onko kohteen reitin varren maisema riittävän valoisa ja vaihteleva? • Pitäisikö reitillä avata näkymiä? 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasvillisuuden seuraaminen ja mahdollinen käsittelyt joka kolmas vuosi. 	
Luonnon ja metsänhoito	<ul style="list-style-type: none"> • Mitä rajoitteita luonnon ja metsänhoidolle kohteessa on (esim. luonnonsuojelualueet)? • Mitä luonnon- ja metsänhoidollisia toimenpiteitä kohteessa pitäisi tehdä? 	<ul style="list-style-type: none"> • Luonnon- ja metsänhoidossa tulee välttää voimakkaita harvennuksia ja muita toimenpiteitä. • Reitillä on toivottavaa jättää maisemallinen suojavyöhyke. • Hakkuiden jälkeen reitti avataan kulkukelpoiseksi. 	
Monimuotoisuuden säilyttäminen ja luonnon suojelu	<ul style="list-style-type: none"> • Millä reitin alueilla tulisi ottaa huomioon luonnon monimuotoisuus ja mitä eläin ja kasvilajeja tämä palvelee? 	<ul style="list-style-type: none"> • Mitä toimenpiteitä luonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi tehdään? 	
Kulttuuriperinnön suojelu ja hoito	<ul style="list-style-type: none"> • Mitä kulttuuriperintökohteita alueella on ja mitkä ovat niiden suojelulliset tavoitteet? 	<ul style="list-style-type: none"> • Mitä toimenpiteitä kulttuuriperintökohteiden suojelemiseksi on tarpeen tehdä? 	
Harrastusympäristön kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> • Mitä aktiviteetteja reitillä ja sen ympäristössä harrastetaan? 	<ul style="list-style-type: none"> • Mitä toimenpiteitä toteutetaan näiden aktiviteettien harrastamisen parantamiseksi? 	

Kulutuskestävyyden parantaminen	<ul style="list-style-type: none"> Kuinka hyvin kohteen kasvillisuus kestää nykyistä virkistyskäyttöä? 	<ul style="list-style-type: none"> Mitä toimenpiteitä kulutuskestävyyden parantamiseksi on tarpeen toteuttaa kohteen reitillä ja sen ympäristössä? 	
Yleinen siisteys ja kohteen viihtyisyys	<ul style="list-style-type: none"> Kuinka hyvin kohteen yleinen siisteys ja viihtyisyys toteutuvat? 	<ul style="list-style-type: none"> Mitä toimenpiteitä kohteen yleisen siisteyden ja viihtyisyyden parantamiseksi tulisi tehdä? 	
Paloturvallisuus	<ul style="list-style-type: none"> Miten paloturvallisuus on huomioitu kohteen reittiympäristön hoidossa ja mitä paloturvallisuusriskejä reittiympäristössä on? 	<ul style="list-style-type: none"> Mitä toimenpiteitä kohteen ympäristössä on tarpeen tehdä paloturvallisuusriskin pienentämiseksi? 	
Saavutettavuus			
Pyörällä ja kävellen	<ul style="list-style-type: none"> Kuinka kaukana kohde sijaitsee lähimmästä asuintaajamasta? Pyörällä kohteen suositeltu sijainti lähimmästä asuintaajamasta alle 3 km. Kävellen kohteen suositeltu sijainti lähimmästä asuintaajamasta alle 1 km. 		
Joukkoliikenteellä	<ul style="list-style-type: none"> Joukkoliikenteen pysäkin etäisyys kohteen lähtöpaikasta? Joukkoliikenteen pysäkin suositeltu sijainti alle yhden kilometrin päässä kohteen lähtöpaikasta. Joukkoliikenteen vuoroväli kohteen lähimmälle pysäkille? Onko joukkoliikenteen pysäkiltä turvallista siirtyä lähtöpaikalle? Missä kunnossa joukkoliikenteen pysäkit ovat? 		
Henkilöautolla	<ul style="list-style-type: none"> Onko kohteessa oma P-alue (et)? Kuinka hyvin P-alue riittää nykyiselle/tulevalle käytölle? Missä kunnossa P-alue on? 		
Muut liikenne- ja kulkuyhteydet	<ul style="list-style-type: none"> Onko kohde saavutettavissa myös muilla kulkumuodoilla (esim. hiihtäen, meloen jne.)? 		
Liikenneturvallisuus	<ul style="list-style-type: none"> Onko kohteeseen tulevalle tieverkostolla tapahtunut onnettomuuksia tai vaaratilanteita? Mitä liikenneturvallisuusongelmia kohteessa on? 		

Reitti-informaatio ja tiedottaminen			
Esitteet (reittikartta ja – kuvaus sekä paikkatiedot)	<ul style="list-style-type: none"> • Onko kohteesta tehty esite, jossa on reittikartta ja reittikuvaus? • Onko kohteen reitistä ja sen rakenteista saatavissa paikkatiedot ja missä muodossa? 		
Internet-sivut	<ul style="list-style-type: none"> • Millä internet-sivustoilla kohteesta on viestitty sen käyttäjille? 		
Sosiaalinen media	<ul style="list-style-type: none"> • Onko kohteesta saatavissa tietoa sosiaalisen median kautta? 		
Sovellukset	<ul style="list-style-type: none"> • Mistä retkeilysovelluksista (mm. retkikartta.fi, outdooractive.com, jne.) kohde on löydettävissä? 		
Ylläpitäjän yhteys- ja palautetiedot	<ul style="list-style-type: none"> • Onko kohteen ylläpitäjän yhteys- ja palautetiedot helposti saatavissa kohteen em. eri viestintäkanavissa sekä kohteen opastauluista? 		
Ennakkoinformaatio	<ul style="list-style-type: none"> • Onko käyttäjälle annettu riittävät ennakkotiedot kohteen, sen reitin, rakenteiden ja palveluiden käyttöön sekä ylläpitoon liittyen? Tarpeellisia tietoa ovat mm. reitin vaativuus ja soveltuvuus eri taitotasolle sekä käyttäjäryhmille, suositeltavat varusteet, kunnossapitotilanne ja –toimenpiteet, avunhälyttämisen ohjeet jne.. 		
Sopimukset ylläpidosta ja maankäytöstä			
Ylläpito	<ul style="list-style-type: none"> • Onko kohteen ylläpidosta ja hoidosta sovittu kirjallisesti kolmannen osapuolen kanssa? • Mistä asioista on sovittu? 		
Maankäyttö	<ul style="list-style-type: none"> • Onko kohteen maanomistajien kanssa sovittu kirjallisesti kohteen käytöstä? • Mistä asioista on sovittu? 		

Lisätietoa retkeilykohteen ylläpidon ja hoidon suunnitteluun

- **Opas ulkoilureittien suunnittelijoille, rakentajille ja hoitajille (OM, YM, Karjalainen. et al, 1995, Helsinki.)**
Opas saatavissa kirjastoista.
- **Suomen Latu: Reittiluokitus**

<https://www.suomenlatu.fi/vaikuta/sina-voit-vaikuttaa/vinkkeja-ulkoilupaikkojen-suunnitteluun/reittiluokitus.html>

- **Maastossa olevien ulkoilureittien ylläpitäjän vastuu, yrittäjän vastuu ja ulkoilijan omavastuu**
<https://www.suomenlatu.fi/media/maastossa-olevien-ulkoilureittien-vastuut.pdf>
- **Tukes: Turvallisuusasiakirjan laatiminen ja hyödyntäminen**
<https://tukes.fi/tuotteet-ja-palvelut/kuluttajille-tarjottavat-palvelut/palveluntarjoajan-velvollisuudet/turvallisuusasiakirja#594cda1e>
- **Metsähallitus: Retkeilyrakenteiden piirustuskokoelma** (Piirustuskokoelman päivitys valmiina vuoden vaihteessa 2020/2021)
<https://www.metsa.fi/vapaa-aika-luonnossa/retkeilyrakenteet/retkeilyrakenteiden-piirustuskokoelma/>
- **Metsähallitus: Asiakasturvallisuus Luontopalveluissa**
<https://julkaisut.metsa.fi/julkaisut/show/1643>
- **Esteettömät reitit: rakenteet, ratkaisut ja arviointi**
<https://www.invalidiliitto.fi/esteettomyysulkoalue/luontoliikunta>
<https://www.invalidiliitto.fi/luontoreittien-esteettomyyskartoitus>
- **Sopimus pohja ulkoilureittien perustamiseen**
<https://www.suomenlatu.fi/vaikuta/sina-voit-vaikuttaa/vinkkeja-ulkoilupaikkojen-suunnitteluun/sopimus pohja-ulkoilureitin-perustamiseen.html>